

ÖZEL ÇALIŞMA MODÜLLERİNİN LOGİC MODELLE DEĞERLENDİRİLMESİ: SEKİZ YILLIK DENEYİM

EVALUATION OF SPECIAL STUDY MODULES WITH LOGIC MODEL: EIGHT YEAR EXPERIENCE

Doç. Dr. Yeşim Şenol

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD, 2010-2016 yılları arasında ÖÇM koordinatörü

Bu çalışmanın 2012-2013 yıllarına ait verileri 7-9 Mayıs 2014 8. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresinde sunulmuş poster ikincilik ödülü almıştır.

Anahtar Sözcükler:

Logic model,
değerlendirme, özel
çalışma modülü

Keywords:

Logic model,
evaluation,
special study module

ÖZET

Giriş: Özel çalışma modülleri (ÖÇM) öğrencilere öğrenme becerileri ve ilgi alanların geliştirmek için olanaklar sağlar. ÖÇM'ler Üniversitesi'nde 2008-2009 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanılmıştır. Bu çalışma 2008-2016 yılları arasında uygulanan ÖÇM'leri değerlendirmek için Logic model kullanmıştır.

Yöntem: Değerlendirmede Logic model kullanılmıştır. Logic model, kaynak, etkinlikler, ürün ve çıktılardan oluşmaktadır. 2008-2016 yılları arasında 1893 öğrenciden alınan geribildirimler değerlendirilmiştir. Öğrenci anketi 11 sorudan oluşmaktadır. Öğretim üyelerinin verileri "açık uçlu sorulardan oluşan bir anket" yoluyla toplanmıştır.

Bulgular: Logic model program geliştirme ve değerlendirmede yararlı bir modeldir. Yıllar içerisinde ÖÇM'yi yararlı bulan öğrencilerin oranında belirgin artışlar saptanmıştır (73.3%-84.3%).

Sonuç: Bu değerlendirmenin sonuçları öğretim üyeleri ve öğrencilerin uygulanmakta olan ÖÇM'ler hakkında olumlu düşüncelere sahip olduklarını ve yenilikçi stratejileri desteklediklerini göstermiştir.

ABSTRACT

Background: Special Study Modules (SSMs) provide opportunities for students to develop their learning skills and to develop areas of interest. It was firstly introduced at University Faculty of Medicine in 2008-2009 educational years. This study used logic model approach to evaluate a special study module which was performed in 2008-2016 educational years.

Methods: *The Logic model was used to build the evaluation. The evaluation components are resources, activities, outputs, outcomes and impact. The feedback of 1893 students in 2008-2016 period were evaluated. Students' questionnaire form consisted of 11 questions. Data from faculty members was collected by a questionnaire composed of open-ended questions.*

Results: *Logic model is an usefull model for programme development and evaluation. Over the years, considerable increases in the ratios of students who evaluated SSMs as very beneficial (73.3% in 2008- 84.3% in 2016).*

Conclusion: *The results showed faculty members and students positive thoughts about SSMs and their support for innovative strategies.*

Giriş

Özel çalışma modülleri (ÖÇM) öğrencilerin belirlenmiş zaman dilimlerinde, ilgi duydukları alanlarda derinlemesine çalışma olanağı sağlayan uygulamalardır (1). Son yıllarda “student selected componet” olarak da bilinmektedir (2). Mezuniyet öncesi tıp eğitiminde bilgi, beceri, tutum ve davranış hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli rolleri bulunmaktadır.

2003 yılında General Medical Council tarafından yayınlanan Yarının Doktorları Raporunda, Tıp Fakültelerinde mezuniyet öncesi eğitiminde özel çalışma modüllerinin %25-33 oranında olması tavsiye edilmiştir. 2009 yılında güncellenen raporda, bu oran minimum %10 olarak değiştirilmiştir (3).

..... Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2008-2009 eğitim öğretim yılında ilk uygulamalar yapılmıştır. Fakültemizde ÖÇM'ler tıp eğitimin ikinci yılında, öğrencilerin ilgi duydukları

alanlarda bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmeleri, bilimsel yöntemlerini temel ilkelerini öğrenmeleri ve uygulamaları, bilimsel çalışmaları yazılı, sözlü sunma becerilerini geliştirmelerini amaçlamış ve eğitim programında her hafta yer alan iki saatlik oturumlar şeklinde yıl boyunca devam etmiştir. Programın değerlendirilmesinde her yıl öğretim üyeleri ve öğrencilerden uygulamanın sonunda geribildirim alınmakta ve rapor haline dönüştürülmektedir (4, 5).

Program değerlendirme yaklaşımlarından Logic model, sistematik ve görsel yolla, programın sürdürülmesinde etkili kaynaklar, etkinlikler, ulaşmak istenilen sonuç ve değişimleri sunmak ve paylaşmak için bir ideal yöntemlerden bir tanesidir. Programın altında yatan varsayım ve teori ışığında, hangi etkinliklerin diğerlerinden önce gelmesi gerektiğini ve amaçlanan çıktılara nasıl ulaşıldığını gösteren grafiksel şekiller oluşturulmaktadır. Logic model yaklaşımı programın sürdürüldüğü dönem içinde kullanılabilir bir öğrenme ve yönetim aracıdır. Eğitim programının etkili hale gelmesi için de fırsatlar sunmaktadır. Programın geliştirilmesi ve değerlendirme aşamasında “Ne çalışır?”, “Niçin” gibi soruların yanıtlarının bulunmasını da sağlamaktadır (6).

Lojik model genellikle girdiler, etkinlikler, ürünler (çıktılar) ve sonuçlar olmak üzere dört ana başlık içerir. Girdiler programın uygulanabilmesi için gerekli olan tüm insan kaynakları ile finansal, kurumsal ve toplumsal kaynaklardır. Etkinlikler ise programın kaynaklar ile ne yapıldığıdır. Etkinlikler, program uygulamasında bir aşama olan tüm süreçler, teknoloji ve eylemleri içerir. Ürünler program faaliyetlerinin doğrudan elde edilen sonuçlarıdır. Ürünler sayısı, derece gibi sayısal değerlerle ölçülmektedir. Sonuçlar ise program katılımcılarının veya programdan

etkilenebilecek kişilerde meydana gelen bilgi, davranış ve tutumda meydana gelen değişimleri ifade etmektedir. (6). Logic model ile akademik çalışmalar sınırlı olmakla birlikte tıp eğitiminde yapılmış iki çalışmaya ulaşılmıştır (7,8).

Bu çalışma fakültemizde 2008 yılında uygulamaya başlanılan ÖÇM'lerin sekiz yıllık sonuçlarının Logic modelle değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Değerlendirme Üniversitesi Tıp

Fakültesinde 2008- 2016 yılları arasında uygulanan ÖÇM'ler için yapılmıştır. Logic modeli oluşturan sorun, amaç ve uygulamanın varsayımları belirlenmiş daha sonra öğelerden girdiler, etkinlikler, ürünler ve sonuçlar tanımlanmıştır ve şema üzerinde gösterilmiştir. Değerlendirmenin ilk aşamasında sonuçların ne derece karşılandığını saptayabilmek için tüm basamaklar için gözlenebilir ve ölçülebilir değerler belirlenmiştir (Tablo 1).

Analizlerde yüzde değerlere yer verilmiştir.

İçerik	Tanımlamalar
Girdiler ÖÇM'ler için hangi kaynaklar bulunmaktadır?	<ul style="list-style-type: none"> • Kurumdan ÖÇM için ayrılan bütçe • Öğrenci ve öğretim üyesi zamanı • Uygulamalar için derslik, bilgisayar, barkovizyon vb araç ve gereçler • ÖÇM açma teklif formu • Öğrenci geribildirim formu • Öğretim üyesi geribildirim formu
Etkinlikler Kaynaklar ile ÖÇM'nin amacını karşılamak için neler yapılacak?	<ul style="list-style-type: none"> • ÖÇM koordinatörlüğünün kurulması • Yönergenin oluşturulması • Eğitim programının hazırlanması • Öğretim üyeleri için açacakları ÖÇM'lere yönelik amaç, içerik, öğrenme teknikleri, aktiviteler ve sonuçları içeren teklif formların ilan edilmesi • İlerleyen yıllarda programın revize edilmesi • Her yıl eğitim dönemi başlamadan ihtiyaç analizlerinin yapılması • Geribildirim formlarının uygulanması
Ürün Program etkinliklerinin doğrudan sonuçları nelerdir?	<ul style="list-style-type: none"> • ÖÇM başladığından itibaren katılan öğrenci sayısı • Açılan ÖÇM'ler • ÖÇM başladığı eğitim yılından itibaren modül açan öğretim üyesi sayısı • Program ve ilgili aktiviteler için harcanan toplam zaman • Geribildirim ve Değerlendirme için harcanan zaman
Çıktılar Program etkinlikleri süresinde ve sonrasında katılımcılar için kısa ve orta vadeli yararlar nelerdir?	Kısa Öğrenilen bilgiyi karşısındakine anlatabilme becerisinde artış oranı Kütüphane, internet gibi bilgi kaynaklarını kullanma oranı Bilimsel makale okuma oranı Orta Sözlü sunum hazırlama ve poster yapan öğrencilerin sayısı, Makale yazar öğrenci sayısı

BULGULAR

Logic modelin oluşturulmasında sorun, amaç ve varsayımların oluşturulması programın geliştirilmesinde ve değerlendirilmesinde önemli bir basamaktır. Aşağıda 2008-2016 yılları arasında uygulanan ÖÇM'lere yönelik Logic modelin tüm basamakları sunulmuştur.

SORUN: 2008-2016 eğitim yılları arasında uygulanan ÖÇM'lerin etkinliği bilinmemektedir. Bu etkinliği izlemek için sistematik bir modele gereksinim vardır.

AMAÇ: ÖÇM'lerin etkinliğini izleyecek bir model oluşturmak ve 2008-2016 akademik yılları arasında uygulanan ÖÇM'lerin etkinliğini bu model üzerinden değerlendirmek.

VARSAYIM:

- ÖÇM'ler kendi kendine öğrenme becerisini artırır.
- Öğrenciler ÖÇM'lerden memnundur.
- Öğretim üyeleri ÖÇM'den memnundur.
- ÖÇM'ler öğrenme motivasyonunu artırır.
- ÖÇM'ler sözel sunum yapma ve poster yapma becerisini artırır.
- ÖÇM'ler kişilerarası ilişkilere ve ekip çalışmasına yatkınlık sağlar.
- ÖÇM'ler öğrencilerin bilgiye ulaşmak için kütüphane ve internet gibi bilgi kaynaklarını kullanmasını sağlar.
- ÖÇM'ler bilimsel makale okuma becerisini geliştirir.

GİRDİLER

2008-20016 eğitim dönemleri arasında 1893 öğrenci ÖÇM'ye katılmıştır. 360 öğretim üyesi ise 205 ÖÇM açmıştır (Tablo 2). Bazı ÖÇM'ler bir öğretim üyesi tarafından açılırken, ÖÇM'lerin %30'u birden fazla anabilim dalında çalışan öğretim üyelerince entegre bir uygulama olarak açılmıştır. Öğrenciler için 11 sorudan

oluşan geribildirim formu, öğretim üyeleri için ise 7 sorudan oluşan geribildirim formu hazırlanmıştır.

Küçük gruplarda uygulanan ÖÇM'ler için 30 oda ve büyük gruplarla uygulanan ÖÇM'ler için ise amfiler kullanıma uygun hale getirilmiştir. İsteyen öğretim üyeleri kendi odalarında ya da laboratuvarlarda ÖÇM'lerini sürdürmüştür.

Tablo 2: 2008-2016 eğitim yılları arasında açılan ÖÇM'lerin ve öğrencilerin sayıları

	2008/9	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	Toplam
ÖÇM sayısı	18	24	29	24	32	21	29	28	205
Öğrenci sayısı	172	175	192	235	292	205	288	334	1893

ETKİNLİKLER

ÖÇM'lerin uygun şekilde yürütülmesi ve değerlendirilmesi için; ÖÇM koordinatörlüğü (Tıp Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi) kurulması ve yönergesinin oluşturulması, ÖÇM'lerin ek ders kapsamına alınması, eğitim programı içerisinde yıl boyunca Salı günlerine iki saatlik ders konulması, öğrenciler ve öğretim üyeleri için tanıtımlar düzenlenmesi, öğretim üyelerine ÖÇM hazırlama formu oluşturulması, öğretim üyesi ve öğrenciler için afiş hazırlanması, yıl sonunda Öğrenci Günleri düzenlenerek yapılan çalışmaların sözlü ve yazılı olarak sunulması planlanmıştır.

ÜRÜNLER

Her yıl eğitim öğretim yılının başlangıcında 2 kez öğrenci tanıtımı yapılmıştır. Öğretim üyelerine tanıtım ve bilgilendirme yazısı gönderilerek ÖÇM açmaları teşvik edilmiştir. Öğrencilerin ilk beş yılda tercih yapacakları 5 seçeneikli tercih formları hazırlanırken, son yıllarda web üzerinden tercih yapacakları bir tercih sistemi geliştirilmiştir. Her öğrenci 4 gün

içinde 5 tercihinden bir tanesine yerleştirilmiştir. Her yıl yaklaşık 28-30 arasında ÖÇM açılmış ve öğrenciler yerleştirilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: 2008-2016 eğitim yılları arasında açılan ÖÇM'lerden ve açan anabilim dallarından örnekler

ÖÇM isimleri	ÖÇM açan anabilim dalları
Etkin bir sunum hazırlama	Tıp Eğitimi
Beynin evrimi	Nöroloji
Macromedia Flash: Bir yazılımın anatomisi ve fizyolojisi	Anatomi
Cinsel sağlık	Aile hekimliği
Tıbbi antropoloji	Biyoistatistik ve tıbbi bilişim AD
Metabolişsel becerileri geliştiren eğitim teknikleri	Tıp Eğitimi, Psikiyatri, Radyoloji, Nöroloji
Tanı ve tedavide biyoteknoloji	Farmakoloji
DNA bunun neresinde?	Tıbbi Genetik
Temel fotoğrafçılık bilgileri ve fotoğrafın tıpta kullanımı	Çocuk cerrahisi
Ağrı kader değildir.	Anestezi
Lazerin tıpta kullanımı	Biyofizik
Etik duyarlılık bağlamında profesyonizm	Tıbbi etik- Tıp Eğitimi
Tuzak nöropatiler	Nöroloji, anatomi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
Kanser biyolojisi ve tedavi ilkeleri	Farmakoloji
Transplantasyon immünolojisi	İmmünoloji
Kök hücre	Histoloji
Yaşlı dostu aile sağlığı	Aile hekimliği
Deri uygulamaları ve toplumsal boyut	Dermatoloji
Bağımlılık	Farmakoloji, patoloji
Doğadan deriye	Dermatoloji
Yürüme analizi	Nöroloji
Kesitsel anatomi	Anatomi, Radyoloji
Haydi İngilizce konuşalım	Tıbbi Biyoloji
Sağlık için Tai chi	Biyoistatistik ve Tıbbi bilişim AD

Bel ağrısı	Anatomi, nöroloji
Akılcı ilaç kullanımı	Farmakoloji
Bilimsel meraktan araştırmaya giden yol	Biyofizik
Omuz anatomisi	Anatomi, Ortopedi
EKG'nin temelleri	Kardiyoloji, Fizyoloji
Görme ve algı	Göz Hastalıkları
Kardiyolojide deneysel yaklaşım	Kardiyoloji, fizyoloji, biyofizik
Kanser tedavi edilebilir mi?	Tıbbi onkoloji
Tıpta seyretik	Tıbbi etik
Antibiyotik ve NSAİ'ların kullanım sıklığı ve yarattığı sorunlar	Enfeksiyon, Fizik tedavi ve rehabilitasyon
Çocukluk çağı obezitesi	Halk sağlığı
Genç araştırmacılar	Acil tıp
Klinik gen tedavi uygulamaları ve sonuçları	Tıbbi biyoloji
7-13 yaş çocuk hastaların tıbbi karara katılımı	Pediyatri, Tıbbi etik
Türkiye'de ve dünyada sağlıkta eşitsizlikler	Halk sağlığı
Horlamanın anatomisi	KBB, Anatomi
Egzersiz ölçülebilir miyiz?	Fizyoloji
Yardımcı üreme teknikleri: embriyo ve tüp bebek uygulamaları	Histoloji

..... Öğrenci Günleri kapsamında 10 poster/ yıl ve 20 sözlü sunum hazırlandı. Öğrencilerin istemeleri halinde hem poster hem de sözlü sunum yapmalarına izin verilmiştir. Öğrencilerin görüşlerinin alınması için geribildirim formları hazırlanmış ve yıl sonunda veriler toplanmıştır. Öğretim üyeleri için bazı yıllar kişisel görüşme, bazı yıllarda ise sene sonunda görüşme formları ile geribildirim alınmıştır. Öğrenci soru formu 11 sorudan oluşmaktadır. İçeriğinde; modül seçiminde etkili olan etmenler, yeniden aynı modülü seçme isteği, yararlı bulup bulmadığı ve kazandırdıkları ile ilgili sorular bulunmaktadır. Ayrıca ÖÇM uygulaması ile ilgili olumlu ve geliştirilmesi gerekli noktalar açık uçlu soru olarak yer almaktadır. 2008-2014 yılları

arasında geribildirim formları ÖÇM'ler bittikten sonra ders programında yer alan bir uygulama esnasında tüm öğrencilerden toplanmıştır. Veriler 2015 ve 2016 eğitim döneminde ise öğrencilerin maillerine gönderilen elektronik formlarla toplanılmıştır. Yıllar içerisinde ÖÇM'leri yararlı bulan öğrencilerin oranında belirgin artış bulunmuştur (%73.3-%84.5). Benzer şekilde uygulamadan memnuniyet oranları artmıştır. Memnuniyet oranları %75.5- %85.4 arasında değişen bir dağılım göstermiştir. Yıllara göre memnuniyet oranları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4: Yıllara göre öğrencilerin ÖÇM'lerden memnuniyet düzeylerinin dağılımı

	2008/9	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
ÖÇM'den yararlandım	73.3	75.2	80.2	81.0	82.0	83.0	84.0	84.3
ÖÇM'den memnunum	75.5	78.7	80.2	83.2	85.0	84.0	85.1	85.4

Öğretim üyelerinin tümü öğrencilerden memnun olduğunu ve öğrenci için yararlı bir uygulama olduğunu belirtmiştir.

Tablo 5: Öğrenci ve öğretim üyelerinin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar

Öğrenci görüşleri	Öğretim üyesi
<u>Olumlu bulunan özellikleri</u> Ekip çalışmasının olması İlgi duydukları konuda araştırma yapmak Kariyer yapacağımız alanı belirleme Klinikte olmak İletişim becerisinin gelişmesi Öğretim üyesi ile yakın ilişki Öğrenmenin keyifle olması	<u>Olumlu bulunan özellikleri</u> Ekip çalışmasının olması Danışmanlık Planlama yapma ve bilgiyi paylaşabilme Merak duyma becerisini geliştirme Sunum hazırlama ve yapma becerisinin gelişmesi
<u>Geliştirilmesi gereken özellikler</u> Ders programına ayrılan sürenin azlığı Açılan ÖÇM sayısının sınırlı olması Klinik/ laboratuvar uygulamalarının az olması Makale okuma ve yazmaya ayrılan sürenin azlığı ÖÇM odasına çok fazla öğrenci alınması (son iki yıldır en fazla geribildirim verilen başlık)	<u>Geliştirilmesi gereken özellikler</u> Kaynakların artırılması İstekli olmayan öğrencilerin varlığı Öğrenci seçiminin yapılamaması Öğrenci sayısının fazlalığı

ÇIKTILAR

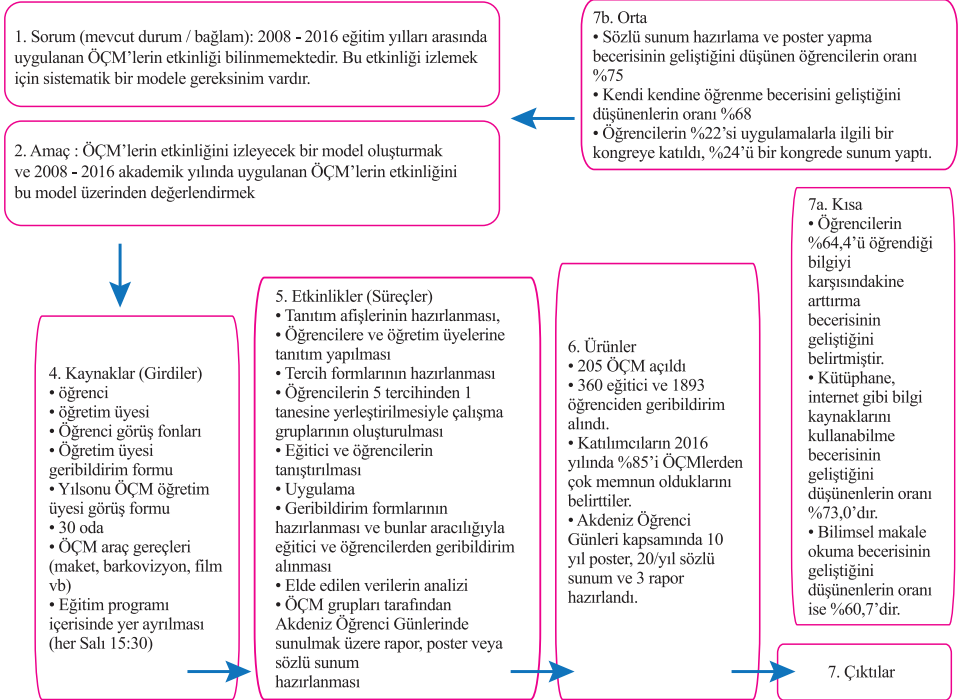
Çıktılarda öğrencilerin 8 yıl içinde verdikleri puanların ortalaması alınarak değerlendirilme yapılmıştır.

Kısa vadeli çıktılar

Öğrencilerin %64,4'ü öğrendiği bilgiyi karşındakine aktarma becerisinin geliştiğini belirtmiştir. Aynı şekilde Kütüphane, internet gibi bilgi kaynaklarını kullanabilme becerisinin geliştiğini düşünenlerin oranı %73,0'dır. Bilimsel makale okuma becerisinin geliştiğini düşünenlerin oranı ise %60,7'dir.

Orta vadeli çıktılar

Sözlü sunum hazırlama ve poster yapma becerisinin geliştiğini düşünen öğrencilerin oranı %75 iken, kendi kendine öğrenme becerisini geliştiğini düşünenlerin oranı %68'dir. Öğrencilerin %22'si uygulamalarla ilgili bir kongreye katıldığını belirtirken, %24'ü bir kongrede sunum yaptığını belirtmiştir. Şekil 1'de ÖÇM programının geliştirilmesi ve değerlendirilmesinde kullanılan Logic model şema olarak gösterilmiştir.

3. Alttı Yatan Mantık ve Varsayımlar

- Eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmede kullanılan modeller bulunmaktadır.
- ÖÇM'lerin etkinliği yaygın kullanılan program değerlendirme modelleri ile değerlendirilebilir.
- Öğrenciler ve öğretim üyelerinin ilgi duyulan alanda ve ilgili katılımcılarda yürütülen ÖÇMlerden memnun olmaları beklenir.
- Katılımcı memnuniyeti dışında da ÖÇM etkinliğini gösterecek kriterler kazanımların uygulamaya geçirilmesi, literatürde yazılı olarak paylaşılması, uygulamadan faydalananların görüşleri vs. kullanılabilir.

TARTIŞMA

Bu çalışma Logic model ile eğitim programının değerlendirmesinin bir örneğini sunmuştur. Logic model uygulandığı zaman eğitim programında büyük kolaylıklar sağlayan ve programın başarısını arttıran etkili bir araçtır (8). Logic model ile yapılan değerlendirme sonucunda amaçlanan tüm etkinliklerin planlandığı şekilde yapıldığı söylenebilir. Logic model uygulamanın sürdürülmesinde iyi bir yol haritası olmuştur. Uygulanamayan ya da eksik basamaklar için de bir sonraki yıl için düzenleme ve yeniden planlama yapmayı sağlamıştır.

..... Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2008-2016 yılları arasında ÖÇM'lerin genel olarak öğrenci ve öğretim üyeleri tarafından memnuniyetle karşılandığı söylenebilir. Her yıl yapılan değerlendirme ve iyileştirmelerle birlikte yararlanım ve memnuniyet oranlarında artış saptanmıştır. Literatürde farklı tıp fakültelerinde uygulanmış olan ÖÇM'lerde de benzer memnuniyet oranları bulunmaktadır (4,9-11). Bu yüksek oranlarda, uygulamaların küçük gruplarda yapılması, uygulamaların öğretim üyesi ile birlikte birebir çalışma olanaklarını sunması ve öğrencilerin istedikleri alanlarda çalışmalarını etkin olmuştur.

Girdiler açısından değerlendirildiğinde ilk yıllarda kaynak sunumu ve uygulamalar için alt yapı olanaklarının daha yeterli olduğu ancak son iki yılda küçük grup uygulamaları için hazırlanan odaların büyüklüğünün yetmediği saptanmıştır. Odaların yetersizliği son iki yılda fakültemizde hızla artan öğrenci sayısı nedeniyle oluşmuştur. Ülkemizde son yıllarda özellikle tıp fakültelerinde artan öğrenci sayıları küçük grup uygulamalarının yürütülmesinde sorun yaratmaktadır. Artan öğrenci sayısına karşın açılan ÖÇM'ler sınırlı kalmaktadır. Son iki yıldır bu sorun daha fazla hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri tarafından vurgulanmıştır. Öğrenci artışı ÖÇM'lerin uygulamaya başlandığı yıla göre neredeyse iki katına çıkmıştır. Ancak açılan ÖÇM sayısı aynı kalmıştır. Bu nedenle her ÖÇM'ye daha fazla öğrenci yerleştirilmek zorunda kalmıştır. Uygulamanın başladığı yıllarda poster sunumları için bir bütçe ayrılırken son yıllarda

öğretim üyesi ve öğrenciler yıl sonunda yapılan öğrenci günleri için poster hazırlamada sorun yaşadıklarını ve kaynakların artırılması gerektiğini açık uçlu sorularda belirtmişlerdir.

Fakültemizde ÖÇM'ler ikinci sınıflarda devam etmektedir. Genelde Tıp Fakültelerinde ilk üç yıl içinde uygulandığı ancak diğer sınıflarda da uygulama örneklerinin olduğu görülmektedir (12-15). Fakültemizde diğer sınıflara yaygınlaştırma çalışmaları planlanmasına karşın, artan öğrenci sayısı nedeniyle bu uygulamadan da bir süreliğine vazgeçilmiştir.

ÖÇM'ler tıp ve tıp ile ilişkili ve sosyal alanlarda olmak üzere üç kategoride açılmıştır. Diğer Tıp Fakültelerinde ÖÇM'ler incelendiğinde genel olarak ÇEP ile doğrudan ilişkili ÇEP ile ilişkili olmayan ve sosyal konularla ilgili açıldıkları görülmektedir (15-19).

Öğrencilerin ve öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu uygulamadan memnundur. Hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri ÖÇM'lerin araştırma için fırsat yaratma, makale okuma, derinlemesine öğrenme, sunum becerisini geliştirme, küçük gruplarda çalışma gibi bilinen kazanımlarının yanı sıra sosyal aktivite, kişisel gelişim alanlarında da katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Araştırma alanında yapılan bir ÖÇM'nin bitiminde öğrencilerin yaklaşık %20'si makale yazmış ve bir dergide yayınlattır (20). Bizim uygulamamızda da benzer sonuç bulunmuştur. Öğrencilerin merak, makale okuma, internetten araştırma yapma gibi becerileri gelişmiştir. Bu becerilerin yanı sıra ÖÇM'lerin amaçlarına göre bazı öğrenciler egzersize başladığını, sağlıklı yemek alışkanlığı kazandığını ya da sigarayı bıraktığını belirtmiştir. Benzer sonuçlar Yates ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmalarda da bulunmuştur (9,14). Öğrencilerin olumlu davranış kazandırdıkları belirtilmiştir.

Öğrenciler ÖÇM'lerin profesyonel gelişimlerine katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Öğrenciler açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlarda mesleki gelişimlerine yönelik kararlarında ÖÇM'lerin yararlı olduğunu ve ufuklarını açtığını belirtmiştir (11). Plastik cerrahi, beyin cerrahisi ve üreme sağlığı gibi alanlarda açılan ÖÇM'lerin sonucunda bu alanlarda kariyer yapmayı

planlamayan öğrencilerin karar değiştirdikleri bulunmuştur (10,12,16,21). Doğrudan tıpla ilişkili olmayan ÖÇM'lere katılan öğrenciler "mesleğin farklı boyutlarını görmekten mutlu olduklarını" söylemişlerdir (11). Yates ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada da öğrenciler tıpla doğrudan ilişkili olmayan bir ÖÇM konusunun eğitim programına alınması gerektiğini belirtmiştir (9).

Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin geliştirilmesi gerekli alan olarak belirttikleri ortak nokta, bazı öğretim üyesi ve öğrencilerin motivasyon eksikliği ve isteksizliğidir. Fakültemizde öğretim üyeleri için gönüllük bazında ÖÇM açılmaktadır. Amaçların yeterince anlatılmaması, öğrencilerin tıp derslerini daha önemli görmeleri, öğretim üyelerinin hizmet sunumundaki iş yüklerinin fazlalığı, bazı öğrencilerin etkinliklere yönelik düşünceleri vb nedenler motivasyon eksikliğine neden olmuş olabilir.

SONUÇ: Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanan ÖÇM'lerin genel olarak öğrenci ve öğretim üyeleri tarafından memnuniyetle karşılandığı bulunmuştur. Logic model değerlendirmede resmi net olarak görmemiz, eksiklikleri ve iyi noktaları değerlendirmemize katkı sağlamıştır.

Teşekkür

2008 yılından itibaren ÖÇM'ye destek veren öğretim üyeleri ve öğrencilerimize teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

1. Harden RM., the core curriculum with options or special modules, AMEE Medical Education Guide No. 5,1995:17(2).

2. Riley SC, Gibbs TJ, Ferrell WR, Nelson PR, Smith WC, Murphy MJ. Getting the most out of Student Selected Components: 12 tips for participating students. Med Teach. 2009;31(10):895-902.

3. GMC. Tomorrow's Doctors (version 3, september 2009). Available from: http://www.gmc-uk.org/Tomorrow_s_Doctors_1214.pdf_48905759.pdf

4. Alimoğlu MK, Gürpınar E, Güzel G, Şahin İA, Tekin A, Yazıcı F, Yeşiltepe M, Ünal S, Süzen BL. Etkin bir sunu hazırlama üzerine bir özel çalışma modülü örneği. SDÜ Tıp Fakültesi Derg. 2013;20(1):27-29.

5. Şenol Y, Gürpınar E, Özenci Ç, Balcı N, Şenol U. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanan özel çalışma modülleri ile ilgili öğretim üyesi ve öğrencilerin görüşleri: ilk sonuçlar. Marmara Medical Journal 2010;23(3):353-359

6. Foundation Kellog WK. Logic Model Development Guide Michigan, 2001

7. Helitzer D, Hollis C, hernandez BU, Sanders M. Evaluation for community- based programs: The integration of logic models and factor analysis. Evaluation and Program Planning 2010;33:223-233.

8. Armstrong EG, Barsion SJ. Using an outcomes-logic-model approach to evaluate a faculty development program for medical educators. Acad Med. 2006;81(5):483-8.

9. Yates MS, Drewery S, Eaton DGM. Alternative learning environments: what do they contributed professional development of medical students? Med Teach 2002;24:609-615.

10. Clark DJ, Koliaş AG, Garnett MR, Trivedi RA, Price SJ, Hutchinson PJ. Student-selected components in neurosurgery. Br J Neurosurg. 2016;30(1):4-6

11. Stark P, Ellershaw J, Newble D, Perry M, Robinson L, Smith J, Whittle S, Murdoch-Eaton D. Student-selected components in the undergraduate medical curriculum: a multi-institutional consensus on assessable key tasks. Med Teach. 2005 Dec;27(8):720-5.

12. Şahin H, Karabilgin ÖS. Ege üniversitesinde uygulanan özel çalışma modülleri ile ilgili öğrenci ve öğretim üyesi görüşleri. Tıp Eğitimi Dünyası 2005,20:37-45.
13. Murphy MJ, Seneviratne Rde A, McAleer SP, Remers OJ, Davis MH. Student selected components: do students learn what teachers think they teach? Med Teach 2008;30(9-10):e175-9.
14. Lancaster T, Hart R, Gardner S. Literature and medicine: evaluating a special study module using the nominal group technique. Med Educ 2002,36:1071-1076.
15. Whittle SR, Murdoch- Eaton DG. Student –selected Projects: can they enhance lifelong Learning skills? Med Teach 2002,24(1):41-44.
16. Bryne PA, Lewis SEM, Thompson W. Special Study Modules: A Student’s Perspective, MedTeach 1999;21 (3):299-301.
17. Vikram JHA, Duffy S, Murdoch- Eaton DG. Development of transferable skills during short special study modules: students’ self appraisal, Med Teach 2002,24 (2):202-207.
18. Kirklin D, Meakin R, Singh S. Living with and dying frm cancer: a humanities special study module. J Med Ethics: Medical Humanities 2000;26:51-54.
19. Bardes CL, Gillers D, Herman AE. Learning to look: developing clinical observational skills at an art museum. Med Educ 2001;35:1157-1161.
20. Salam A, Hamzah JC, Chin TG, Siraj HH, Idrus R, Mohamad N, Raymond AA. Undergraduate Medical Education Research in Malaysia: Time for a Change. Pak J Med Sci. 2015;31(3):499-503.
21. Hansson E, Stövring-Nielsen E. Designing and arranging an undergraduate elective course in plastic surgery—the experiences of a Scandinavian department. Eur J Plast Surg 2016;39:207-212.